

การสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะเข้ ในการบรรเลงเดี่ยวจากครูจะเข้ที่สืบทอดกลวิธีการบรรเลง จากโบราณจารย์

The Developing Strategies of Jakae' Sound in Solo Playing from Jakae Professors Who have Learned from Ancient Specialists.

ฉิติ ทศนกุลวงศ์*

บทคัดย่อ

การศึกษาการสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะเข้ในการบรรเลงเดี่ยวจากครูจะเข้ที่สืบทอดกลวิธีการบรรเลงจากโบราณจารย์ ในครั้งนี้พบว่า ครูจะเข้ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ซึ่งสืบทอดวิชาการบรรเลงเดี่ยวจากโบราณจารย์ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเดี่ยว 4 ท่าน มีหลักการสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะเข้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวที่คล้ายคลึงกัน คือ การรักษาแบบแผนการนั่ง และการจับเครื่องดนตรีตามวิธีการสาธิตของครูที่ถ่ายทอดให้ ซึ่งเรียกว่ามุขปาฐะ (Oral transmission) โดยเมื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการดังกล่าวพบว่า มีหลักการนั่งเดียวกัน ส่วนการจับเครื่องดนตรีเพื่อบรรเลงของแต่ละสำนัก มีวิธีการคล้ายกัน คือ สร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงในการเดี่ยวจะเข้ได้โดย การสำรวจเครื่องดนตรีก่อนบรรเลงให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์แบบ และรักษากลวิธีการตีทุกรูปแบบด้วยการเน้นการกดนิ้วซ้ายที่หนักแน่น ร่วมกับการใช้มือขวาที่สัมพันธ์กันสำหรับการตีทำนองซ้ำ และเร็ว หรือตั้น โดยเน้นการปิดไม้ตีตีให้หนักแน่นเท่ากันทั้งปิดเข้าและปิดออก ส่วนกลวิธีการพิเศษในการบรรเลงต่างๆ ทุกรูปแบบกลวิธีการเดี่ยวต้องวิเคราะห์ แล้ววางแผนการเดี่ยว โดยกระจายช่องไฟระยะห่างตัวโน้ตให้น่าฟัง รวมทั้งการควบคุมเสียงหนัก-เบา ให้มีความไพเราะตลอดจนรักษารูปแบบจังหวะของเพลงที่นำมาเดี่ยว โดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งหมดควรศึกษาจากครูผู้ถ่ายทอด ทั้งควรสืบทอดอัตลักษณ์ของการบรรเลงที่แตกต่างในแต่ละสำนัก หรือครูผู้สอนจะเข้

นอกจากนี้ยังต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน 2 ประการคือประการแรก การใช้สไตประสาท และการสังเกตในการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของเสียงแล้วพัฒนาด้วยการฝึกฝนจากการถ่ายทอด จากนั้นใช้ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อควบคุมให้เกิดเสียงจะเข้ที่มีความชัดเจน ประการที่สองการศึกษาคทเพลงที่บรรเลงเพลงต่างๆ มาอย่างชำนาญ และแตกฉาน หรือเชี่ยวชาญ จึงจะสามารถบรรเลงพัฒนาคุณภาพเสียงได้ตามต้องการ

คำสำคัญ: จะเข้ การบรรเลงเดี่ยว

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีไทยเพื่อการอาชีพ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

The prominent professors having insight of Jakae and being traditionally educated from ancient specialists possess their own developing strategies of Jakae'sound in solo playing. It is a kind of maintaining the convention of sitting and holding the musical instruments. There are typically curriculums from Baan Dontri as follows;

1. The instruments must be in the best condition.
2. All playing methods focus on emphatically pressing by the player's fingers on left hand with relevantly using the right hand.
3. All specialists playing Improvization with planning on scales of the song
4. All special playing methods are related to efficiently scattering the notes, analyzing, planning on playing, and pleasingly accentuating the sounds.
5. The rhythm of solo's songs playing should be learned from the skilled instructors, Jakaes'specialists, Professors or the great performances with corrected patterns using of Thai 's tradition rhythms.

Moreover, the supporting factors in developing the quality of Jakae' sound consist of two main respects. The first is the usage of hearing and carefully noticing in the academic classes for distinguishing its sounds which could be precisely improved by practicing. Then, the players should try to control its sounds by using the strength of their muscles. And another one is studying from the great records from experienced players.

Keywords : Jakae, Being Traditionally

บทนำ

การศึกษาคุณภาพเสียงของจะเข้ สำหรับผู้บรรเลงหรือนักดนตรีนับเป็นประเด็นที่สมควรศึกษา เนื่องจากเป็นการพัฒนาเนื้องาน หรือพื้นผิวของเสียง ซึ่งเป็นหลักการทางสุนทรียศาสตร์ และครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงการบรรเลงจะเข้ในเพลงเดี่ยว โดยศึกษาและรวบรวมกลวิธีการสร้างคุณภาพเสียงจากครูจะเข้ในสำนักต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงในสังคมไทย อาทิ รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้สืบทอดวิชาการบรรเลงจะเข้ จากครูทองดี สุจริตกุล (ศิษย์ของหลวงว่องจะเข้ รับพระสรรเพชญ์สรอง และนางสนธิบรรเลงการ) นางสุธารณ์ บัวทั้ง ผู้สืบทอดวิชาการบรรเลงจะเข้จากครูแอบ ยุวระวณิช(ศิษย์ครูจางวางทั่ว พาทยโกศล) รองศาสตราจารย์ ดร.ข้ามคม พรประสิทธิ์ ผู้สืบทอดวิชาการจะเข้ จากครูนิภา อภัยวงศ์ สะใภ้หลวงของพระยาอภัยภูเบศร์ ครูทองดี สุจริตกุล และนางสนธิบรรเลงการ(ละเมียดจิตตเสวี) และอาจารย์เขavnมนัส ประภักดี ผู้สืบทอดการดีดจะเข้ของครูระตี วิเศษสุการซึ่งผลการศึกษานำมาดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือนำมาส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ของชาติให้มีศักยภาพ อันจะทำให้ชาติไทยมีอัตลักษณ์ยั่งยืน และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีเอกภาพและมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เจริญงอกงามสืบไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาการสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะใช้ในการบรรเลงเดี่ยวจากครูจะเข้ที่สืบทอดกลวิธีการบรรเลงจากโบราณจารย์มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยว โดยศึกษาจากครูจะเข้ที่มีชื่อเสียงในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสืบทอดวิชาการบรรเลงเดี่ยวจากโบราณจารย์ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเดี่ยวจะเข้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพงานศิลปกรรมของชาติในระดับศิลปศึกษา (Classic Arts) ซึ่งเป็นศิลปะอุดมคติของชาติ โดยต้องการสร้างกลวิธีการพัฒนาเสียงการบรรเลงเดี่ยวจะเข้เพื่อการสืบทอดที่มีคุณภาพ และปรับปรุงการเรียนการสอนปฏิบัติบรรเลงดนตรี อีกทั้งสนองนโยบายรัฐบาลที่กำหนดไว้ว่า งานวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและปลูกฝังจิตสำนึกในการส่งเสริมสนับสนุนแนวทางการอนุรักษ์ ศิลปะวัฒนธรรมของชาติให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากทฤษฎีของสไตเนอร์ (1988) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในระบบปากต่อปาก หรือวัฒนธรรมมุขปาฐะของไทย ที่กล่าวว่า มีการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในมิติของจิตวิญญาณ และการสืบทอดกระบวนการความรู้ ความคิดของคนรุ่นก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนดนตรีไทย หรือการสืบทอดโดยถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น ครูจะถ่ายทอดความรู้โดยไม่ปิดบังเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งหนึ่งที่ครูกำหนดถึงและให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าวิชาความรู้ทางดนตรีไทย คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการคู่ขนานกันไปในการถ่ายทอดความรู้และคุณธรรม จริยธรรม สำหรับในส่วนของการถ่ายทอดในระบบโรงเรียน หรือในสถาบันการศึกษา ซึ่งพัฒนาขึ้นและมีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบันซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนเน้นไปในเรื่องหลักสูตรและการสอนเรื่องวิชาความรู้ทางดนตรีไทยโดยสไตเนอร์ระบุว่า การศึกษาให้ครบกระบวนการต้องศึกษาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ผู้เรียน ผู้สอน การเรียนการสอน และหลักสูตร ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดสไตเนอร์มาปรับใช้ โดยจะศึกษาเพียง 2 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรของครูจะเข้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ระบุในวัตถุประสงค์วิจัย โดยศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ระบุเป็นหลักสูตรดังนี้

การสร้างคุณภาพเสียงจะเข้ในเพลงเดี่ยว

1. รูปแบบการนั่ง – การจับเครื่องดนตรีการปรับเสียงจะเข้
2. รูปแบบการดีด – เข้า ออก และกลวิธีการดีดจะเข้ ตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย หมวดจะเข้ ได้แก่ การเก็บ การปรับการรั้ว การรูด การดีดควบ สาย สะบัดเสียง การตบสาย การขยี้ การแปลทำนอง
3. การดีดทางหวาน และทางเก็บในเพลงเดี่ยวและการใช้รสมือ
4. การศึกษาแนวจังหวะการเดี่ยวจะเข้ในเพลงเดี่ยว การแบ่งช่องไฟในกลวิธีการบรรเลงจะเข้เพลงเดี่ยวต่าง ๆ การใช้แนวจังหวะของจะเข้ในเพลงเดี่ยว
5. กลวิธีพิเศษในการเดี่ยวจะเข้ในเพลงต่าง ๆ

โดยเมื่อศึกษาการสร้างคุณภาพเสียงจะเข้าใจในเพลงเดี่ยวทั้ง 5 ด้าน จึงนำข้อมูลมาสรุป และวิเคราะห์ ตลอดจน สร้างเป็นกลวิธีการพัฒนาการบรรเลงเดี่ยวจะเข้าใจ โดยส่งผู้ทรงคุณวุฒิ และประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 ระบุ ความคาดหวัง มาตรฐานเสียงการเดี่ยว และตรวจสอบเนื้อหาการเรียบเรียงกลวิธีการสร้างคุณภาพเสียงของเพลงเดี่ยว

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมประวัติการดำเนินการเรียนการสอนดนตรีไทยตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาตามกรอบทฤษฎีแนวคิดด้านองค์ประกอบของการศึกษา 4 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอนของอลิซาเบธ สไตเนอร์

โดยแบ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาภาคสนามจากการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้มีองค์ประกอบ คือ

- 1.1 เอกสารงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประวัติและวิธีการบรรเลงจะเข้าใจ
- 1.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย
- 1.3 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้แสดงถึงกลวิธีการเดี่ยวจะเข้าใจในแต่ละสำนัก โดยศึกษาจากผลการรวบรวม จากนั้นวิเคราะห์ กลวิธีการบรรเลงจะเข้าใจ ตลอดจนแนวคิดของครูจะเข้าใจในการสร้างคุณภาพเสียงจะเข้าใจในเพลงเดี่ยว จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1.3.1 รูปแบบการนั่ง – การจับเครื่องดนตรีการปรับเสียงจะเข้าใจ
- 1.3.2 รูปแบบของการตีต และกลวิธีการตีตจะเข้าใจ ตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย หมวดจะเข้าใจ ได้แก่ การเก็บ การปรับการรั้ว การรูด การตีตควบสาย สะบัดเสียง การตบ สาย การขยี้ การแปลทำนอง
- 1.3.3 ศึกษาการตีตทางหวาน และทางเก็บในเพลงเดี่ยวและการใช้รสมือ
- 1.3.4 การศึกษาแนวจังหวะการเดี่ยวจะเข้าใจในเพลงเดี่ยว การแบ่งช่องไฟในกลวิธีบรรเลงจะเข้าใจ เพลงเดี่ยวต่าง ๆ การใช้แนวจังหวะของจะเข้าใจในเพลงเดี่ยวกลวิธีพิเศษในการเดี่ยวจะเข้าใจ

เมื่อบันทึกและวิเคราะห์ผลการเรียบเรียงผลการศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจะเข้าใจ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยว และหลักการบรรเลงเพลงเดี่ยวจากโบราณจารย์ผู้เชี่ยวชาญจะเข้าใจ ที่มีชื่อเสียง จากนั้นจึงสรุปผลการศึกษา และเรียบเรียงเป็นเนื้อหาตามบทความวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพเสียงในการบรรเลงเพลงเดี่ยวเครื่องมือนดนตรีไทย ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงสามารถกระทำได้โดยการศึกษาจากการเรียนการสอนจากครูผู้สอนเป็นหลัก เนื่องจากต้องใช้โสตประสาทในการสังเกตวิธีการตีตของผู้สอน และวิเคราะห์ความแตกต่างของเสียงของผู้เรียน กับเสียงที่ถ่ายทอด จากนั้นใช้ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อควบคุมให้เกิดเสียงจะเข้าใจที่มีความชัดเจน โดยครูจะเข้าใจ ส่วนมากเน้นการกดนิ้วมือ คือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย โดยระบุได้ตรงกันว่าต้องใช้ใช้น้ำหนักการกดที่มาก

และใช้พลังกำลังควบคุมนิ้วให้ตรงตำแหน่งที่กด คือ ข้างสาบนมด้านซ้าย โดยเมื่อเคลื่อนมือ ซ้าย หรือเร็ว ควรให้นิ้วน้ำหนักการกดเท่าเดิมไม่ลดลง นอกจากนี้ครูจะชี้แต่ละท่านยังมีวิธีการใช้มือซ้ายที่แตกต่างกัน คือ การกดนมจะเข้ด้วยข้อมือ และอุ้งนิ้วที่ต่างกัน อาทิ การกดนมในลักษณะการงอข้อนิ้ว การกดนมในลักษณะการเหยียดนิ้ว การกดนมในลักษณะการทอดนิ้วให้นิ้วตรงทั้งมือ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องใช้ใช้นิ้ว มือขวาปิดไม้ดีด ให้เข้าออกน้ำเสียงเสมอกัน และใช้หลักการนี้กับวิธีการบรรเลงจะเข้ ทุกวิธี คือ การดีดเก็บ การดีดสะบัด การดีดปรับ การดีดรัว การดีดรูตเสียง การดีดควบเสียง การดีดขยี้ เนื่องจากจะเข้าสาคัยการดีดเป็นหลักการสำคัญ และน้ำเสียงของจะเข้มีความกังวานใส ดังนั้น จึงต้องแสดงออกในเอกลักษณ์ทางน้ำเสียงที่ชัดเจน แต่ยังมีปัจจัย การควบคุมคุณภาพเสียงในองค์ประกอบอื่นๆ คือ ผู้ดีดแต่ละคนมีปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดของฝ่ามือ อาจใช้ไม้ดีดขนาดต่างกัน และความยาวของไหมพันไม้ดีดย่อมไม่เท่ากัน ความถนัดในการใช้ขนาดไม้ดีด ใหญ่ และเล็ก หรือการพันไม้ดีด อาจเป็นคนละตำแหน่งกันขึ้นอยู่กับความถนัด และเอกลักษณ์ของทางจะเข้ แต่ละสำนักที่สืบทอดมา สามารถแบ่งได้เป็นหัวข้อดังนี้

1. รูปแบบการนั่ง – การจับเครื่องดนตรีการปรับเสียงจะเข้

การนั่ง ใช้การพับเพียบและเอียงแขนขวา 45 องศา

การจับเครื่องดนตรี - มือขวานิ้ววางคร่อมสายจะเข้สามเส้น ณ จุดกึ่งกลางหัวจะเข้ มือซ้าย วางปลายนิ้วเพื่อกดนม จำนวนหนึ่งนิ้วต่อหนึ่งนมจะเข้ ในหลักการที่แน่นและมั่นคงทุกกลวิธีเพื่อให้เสียงกังวานใส

2. การปรับเสียงจะเข้

สำรวจอุปกรณ์ให้อยู่สภาพดี หรือดีมาก โดยเทียบเสียงก่อนการบรรเลงโดยสอดประสาทที่ฝึกฝน มาอย่างดี

3. รูปแบบของการดีด

การดีดจะเข้เป็นรูปแบบการบรรเลงด้วยการดีดสายทั้งสาม โดยปกติจะเรียกการดีดโดยใช้ไม้ดีดว่า “ปิดไม้” หรือ “ปิดไม้ดีด” มีสองรูปแบบใหญ่ๆ คือการปิดไม้ดีดเข้า และการปิดไม้ดีดออก

4. กลวิธีการดีดจะเข้

4.1 การเก็บ การดีดด้วยการปิดไม้ดีดเข้าและออกครั้งละหนึ่งเสียงให้เป็นเสียงสั้นต่อเนื่องกัน ผู้ดีดจะเข้ต้องเรียบเรียงทำนองให้มีลักษณะของกลอนเพลงโดยแปรมาจากทำนองหลักของเพลงหรือทางซ้อง หรืออาจเรียบเรียงด้วยการบันทึกโน้ตเพลงไทย ให้มีลักษณะสี่ตัวโน้ตในหนึ่งห้องเพลงทุกๆ ห้อง การเก็บหรือดีด เก็บมักใช้กับทำนองที่ไม่บังคับทาง และผู้บรรเลงต้องยึดถือการแปรทำนองเพื่อดีดเก็บตามโครงสร้างบันไดเสียงของผู้ประพันธ์

4.2 การสะบัด การดีด 3 ตัวโน้ตเดี่ยวอย่างรวดเร็ว และกดนิ้วซ้ายแน่นทุกเสียง

4.3 การปรับ การสะบัดที่สั้น และเร็วกว่าเสียงปกติ โดยเน้นที่ตอนท้ายวรรคเพลง

4.4 การรัว การดีดด้วยการปิดไม้ดีดสลับกันอย่างถี่และต่อเนื่องด้วยความไว

4.5 การดีดรูต มี 3 ลักษณะ (1) รัวไม้ดีดเสียงยาว พร้อมกดนมจะเข้ โดยรูตจากเสียงหนึ่งไปอีกเสียงหนึ่ง (2) การใช้มือขวาปิดไม้ดีดเข้าไม้เดียว พร้อมกับการกดนมจะเข้ด้วยมือซ้ายโดยรูตจากเสียงหนึ่งไปอีกเสียงที่สูงกว่า หรือเสียงที่ต่ำ (3) การดีดเก็บของมือขวา ส่วนมือซ้ายจะใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ จับในลักษณะดีด กระทบสายลวด โดยใช้เล็บหัวแม่มือวางเพื่อรูตเสียงดีดจากเสียงหนึ่งไปหาอีกเสียงหนึ่ง

4.6 การติดควบเสียง ติดกระทบ 2-3 สาย เป็นการติดปิดไม้เข้า ลงไม้ลึกที่ต้องการควบเสียง อาจเรียกเสียงปลั่ง ซึ่งต้องเน้นการติดทั้งสามสายให้ชัดเจน

4.7 การตบสาย กดนมจะเข้ ในตำแหน่งนมจะเข้ เสียงที่ต้องการ จากนั้นปิดไม้ติดเข้าด้วยน้ำเสียงที่หนักกว่าปกติเล็กน้อย เพื่อให้เกิดทางเสียงที่ตั้งกังวานแล้วจึงตบเสียง

4.8 การแปรทำนอง การติดจะเข้เพื่อแปรทำนองจากทำนองหลัก โดยยึดตีโครงสร้างบันไดเสียง ฆ้องวงใหญ่ อาจเป็นการเก็บที่ละเอียดมากกว่าอัตราจังหวะเดิม ซึ่งเรียกว่า การขยี้ คุณภาพเสียงทุกข้อพัฒนา โดยประคบบมือ หรือเกร็งกล้ามเนื้อเล็กน้อยให้เสียงนุ่มไม่กระแทก

4.9 การติดทางหวานทางเก็บในเพลงเดี่ยวและการใช้รสมือ

ทางหวาน เน้นเสียงกรอที่ละเอียด และเสียงที่มีความชัดเจน ใช้การสะบัด การปรับ หรือขยี้ ที่ต้องใช้ความสามารถในการบรรเลงที่เน้นความชัดเจนของเสียง และมีความคล่องแคล่วเชี่ยวชาญ

ทางเก็บ เพิ่มอัตราความเร็วที่ละน้อย โดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละห้องเพลง จนมีความเร็วที่เหมาะสม เร็วขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการใช้กลวิธีอื่นซึ่งจะทำให้สะดุด

การศึกษาแนวจังหวะการเดี่ยวจะเข้ในเพลงเดี่ยว การแบ่งช่องไฟในกลวิธีการบรรเลงจะเข้

ควบคุมเสียง ให้ตรงจังหวะ และต้องมีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ แล้วใช้กล้ามเนื้อควบคุมให้ถูกต้อง ด้วยการไม่กระแทก

การแบ่งช่องไฟ ให้มีการกระจายของตัวโน้ตที่เน้นความคล่องตัว อาทิ หยุด ก่อนการขยี้ สะบัด

คุณภาพเสียง พัฒนาโดยประคบบมือ หรือเกร็งกล้ามเนื้อเล็กน้อยให้เสียงนุ่มไม่กระแทก

โดยหลักการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะพัฒนาคุณภาพเสียงด้วยการใช้มือขวาหรือการเกร็งกล้ามเนื้อ เพื่อการประคบบมือขวา ให้มีการควบคุมเสียงที่ชัดเจน ไม่กระแทก และกล้ามเนื้อข้อมือ มีความยืดหยุ่นในการตีปกติและกลวิธีการตีทุกรูปแบบนอกจากนี้การพันไม้ติดที่ถูกต้องในตำแหน่งต่างๆที่บริเวณ นิ้วชี้มือขวาของอาจารย์แต่ละท่านก็เป็นปัจจัยหลัก ในการสร้างอัตลักษณ์ของเสียงจะเข้ในแต่ละสำนักของ โบราณจารย์อีกด้วย (ดุขฎี สว่างวิบูลย์พงษ์, สัมภาษณ์ 12 ตุลาคม 2556)

ทั้งนี้ต้องมีความสัมพันธ์กับการทำงานของมือซ้าย โดยมือซ้ายต้องกดสายลง นมจะเข้ให้แน่นและใช้ปลายนิ้วในการกดอย่างแข็งแรง และกดบริเวณขอบซ้ายของนมจะเข้ เพื่อให้เสียงมีความกังวานใส ทุกเสียง ที่ทำการตีกลวิธีพิเศษทุกรูปแบบ ส่วนการใช้การแบ่งช่องไฟนั้น จะกระทำได้โดยการศึกษาจากครูผู้สอนโดยตรง เนื่องจากต้องใช้ประสบการณ์ หรือการควบคุมการบรรเลงเดี่ยวที่รัดกุม และเป็นไปตามลักษณะอัตลักษณ์ของ สำนักจะเข้แต่ละสำนัก

กลวิธีพิเศษในการเดี่ยวจะเข้

- การขยี้ เป็นกลวิธีพิเศษ บรรเลงโดยการเพิ่มหรือทวิตัวโน้ตเพื่อบรรเลงให้สัมพันธ์กับการขยายอัตรา จังหวะที่เพิ่มขึ้น โดยมากใช้ในสัดส่วนที่เพิ่มหนึ่งเท่าตัวคุณภาพเสียงพัฒนาโดยประคบบมือหรือเกร็งกล้ามเนื้อ เล็กน้อยให้เสียงนุ่มไม่กระแทก

โดยหลักการทั้ง 5 ข้อนั้นต้องดำเนินการภายหลังการนั่งบรรเลงที่ต้องกระทำตามระเบียบแบบแผน โดยชนบ คือ การนั่งพับเพียบ โดยสุภาพสตรีนิยมซ้ายทับขวา หรือพับเพียบซ้าย ให้หัวเข่าด้านขวาชิดมุมโค้ง

ของแก้มจะเข้ สุภาพบุรุษควรนั่งพับเพียบขวา ให้หัวเข่าซ้ายชิดมุมจะเข้ หัวเข่าขวาใกล้บริเวณหัวจะเข้ และเมื่อนั่งสำเร็จ ควรสำรวจความสัมพันธ์ของแขน กับตัวจะเข้ ให้แขนขวาซึ่งดีดจะเข้ วางมือและลำตัวในลักษณะเฉียงเข้ากับลำตัวจะเข้ 45 องศา เพื่อไม่ให้แขนแกว่ง ปิดไปมาในขณะที่ทำการดีด ซึ่งจะทำให้คุณภาพเสียงเปลี่ยนแปลง และน้ำหนักการดีดไม่เท่ากัน นอกจากนี้ระยะวางแขนต้องไม่ตึง ลำตัวต้องตั้งตรง ไบหน้าตั้งสง่า เหลือบตามองจะเข้ จากนั้นจึงบรรเลงเดี่ยวจะเข้ตามปกติ มือซ้ายต้องกดให้แน่นและใช้กล้ามเนื้อในการกดอย่างแข็งแรง และกดบริเวณขอบซ้ายมือของนมจะเข้ เพื่อให้เสียงมีความกังวานใส ทุกขณะที่ทำการดีดกลวิธีพิเศษทุกรูปแบบการดีด

ภาพที่ 1 ทำนั้การบรรเลงเดี่ยวจะเข้ รองศาสตราจารย์ ดร.ข้าม พรประสิทธิ์

การพัฒนาคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีจะเข้ ยังมีข้อจำกัดบางประการที่แตกต่างกันไปตามกรณี สำหรับผู้นำไปปฏิบัติ ศิลปินควรไปศึกษาและวิเคราะห์ความแตกต่างของวิธีการดีดจะเข้ของครูที่สืบทอดมาจากสำนักต่างๆ ซึ่งจะถ่ายทอดวิธีการพันไม้ดีด การวางตำแหน่งมือ หรือการเลือกใช้จะเข้ วิธีการปิดไม้ดีดที่เป็นเอกลักษณ์ หรือจุดมุ่งหมายอื่นๆ อันมีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้น ควรนำวิธีการประกอบ การใช้กล้ามเนื้อกด หรือวิธีการปิดไม้ดีด ฯลฯ มาใช้ร่วมเพื่อการพัฒนาเสียง เพื่อให้เพลงเดี่ยวจะเข้แต่ละสำนักมีอัตลักษณ์ด้านน้ำเสียงมากขึ้น

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะงานวิจัย เพื่อการประยุกต์ใช้

ในการศึกษาการสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะเข้ในการบรรเลงเดี่ยวจากครูจะเข้ที่สืบทอดกลวิธีการบรรเลงจากโบราณจารย์ สามารถเป็นแนวทางในการประยุกต์เพื่อศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม สาขาศิลปกรรมดุริยางค์ไทย ดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนาคุณภาพเสียงเครื่องดนตรีไทยแต่ละชิ้น หรือวงดนตรีไทยในการบรรเลงเพลง ซึ่งจะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเสียงอันเป็นปัจจัยหลักของการเสพดนตรีของมนุษย์ทุกกลุ่มทุกวัย ทั้งนี้ยังมีข้อที่ควรตระหนัก คือ เครื่องดนตรีที่ผลิตจากไม้ ต่างๆ หรือวัสดุดิบต่างๆ ล้วนมีข้อจำกัดต่างกันด้วย จึงควรศึกษาการสร้างคุณภาพเสียงทดแทนกรณีที่ทรัพยากรไม้อาจขาดแคลน

1.2 การพัฒนาระบบและกลไกการผลิตเครื่องดนตรี ให้มีเสียงที่ไพเราะ กังวานมากขึ้น แต่ควรใช้การสันสะเทือน ตามหลักการอคูซิกวิทยา (Acoustic Instrumental) เพื่ออำรงรักษาจุดเด่นของอัตลักษณ์เครื่องดนตรีประจำชาติ หรือความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปกรรมประเภทจิตรศิลป์ในระดับศึกษิต (Classical)

1.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาการสร้างกลวิธีการพัฒนาคุณภาพเสียงจะเข้าในการบรรเลงเดี่ยวจากครูจะเข้าที่สืบทอดกลวิธีการบรรเลงจากโบราณจารย์ สามารถเป็นแนวทางในการศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมสาขาศิลปกรรมดุริยางค์ไทย ดังต่อไปนี้

-การพัฒนาคุณภาพเสียงเครื่องดนตรีไทย หรือวงดนตรีไทยในการบรรเลงเพลง หรือการรวมวงในลักษณะต่างๆ

-การพัฒนาระบบและกลไกการผลิตเครื่องดนตรี ให้มีเสียงที่ไพเราะ กังวานมากขึ้น แต่ควรใช้การสันสะเทือน ตามหลักการอคูซิกวิทยา (Acoustic Instrumental) เพื่ออำรงรักษาจุดเด่นของอัตลักษณ์เครื่องดนตรีประจำชาติ หรือความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปกรรมประเภทจิตรศิลป์ในระดับศึกษิต (Classical)

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2503). *หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2503*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ขำคม พรประสิทธิ์. รองศาสตราจารย์.ดร. (สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2556).
- ชาคริต เฉลิมสุข. (2522). *วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงพญาผืน พญาโคก พญาครวญ สามชั้นทางรอ ศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาวน์มนัส ประภักดี. (สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2555).
- ดุขฎี สว่างวิบูลย์พงษ์. (สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2556).
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2541). *เครื่องดนตรีไทย และซิมของกรมศิลปากร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สมใจการพิมพ์.
- (2542). *เครื่องดนตรีไทย และตำนานการผสมวงมโหรี ปี่พาทย์ และเครื่องสาย*. (งานพระราชทาน เพลงศพนางฉันทนา โรจนรัตน์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- จิตติ ทศนกุลวงศ์. (2546). *อาศรมศึกษา:กรณีศึกษาคุณครูทองดี สุจริตกุล: รายงานประกอบการเรียน*. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาฏยา งามเสงี่ยม. (2548). *วิเคราะห์เพลงทยอยเดี่ยวทางจะเข้ ครูปกรณ์ รอดช้างเผื่อน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม ตราโมท. (2541). *คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย ฉบับ 2481*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. รองศาสตราจารย์ (ศาสตราจารย์). (สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2557).
- ประกิต สะเพียรชัย. (2542). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับดนตรีไทย*. ใน *ธรรมศาสตร์สังคีตเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราช* (น. 26-44). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2525*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- (2545). *สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาค คีตะ- ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2512). *ตำนานเครื่องมโหรี ปี่พาทย์ กับ เกร็ดความรู้เรื่องดนตรีไทย*. อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ นางแปลก รัตนจักร์ (อัมระपाल). (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การรถไฟ.
- สุธารณ์ บัวท้ง. (สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2555).
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory building*. Sydney: Educology Research Associates.